

**Posudek diplomové práce Zuzany Karnoubové s názvem
Vzdělávání azylantů**

Posuzovaná diplomová práce se zabývá velmi zajímavým a výsostně aktuálním tématem. Má rozsah 99 textových stran a je rozdělena do 5 samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Soupis bibliografických citací obsahuje 26 textových pramenů, z toho 13 cizojazyčných, a dalších 19 odkazů na webové zdroje. Jedná se o literaturu relevantního zaměření a převážně solidní odborné úrovně. Z jazykového hlediska je práce vypracována zodpovědně a je prosta podstatnějších chyb či překlepů. Poukázal bych pouze na skutečnost, že v Soupisu bibliografických citací nemají všechny uvedené odkazy jednotnou úpravu. Podobné je to i u některých jmen (Schaefer – Schefer, str. 11). Zcela zřetelná je potom autorčina závislost na výchozích dokumentech formálního charakteru (legislativní normy, předpisy, oficiální pokyny apod.), která se poněkud negativně projevuje na stylistice textu. Ten je poněkud strojený, neosobní a zbytečně složitý.

Autorka se při své práci potýkala s některými více či méně očekávanými problémy, jakými jsou např. nedostatek relevantní odborné literatury nebo rozdíly mezi teoretickou reflexí a reálným stavem. Možná i proto - až na několik výjimek - záměrně rezignovala na snahu o zachycení problému z pohledu relevantních vědeckých teorií a text má tak čistě praktický charakter. Její snahu o popis jednotlivých prvků systému hodnotím jako celkem zdařilý, ačkoliv svých (předem deklarovaných) praktických zkušeností ke škodě věci příliš nevyužila a předložený text má převážně deskriptivní charakter, při kterém absentují snahy o hlubší analýzu. Text samotný je velmi podrobný, místy až upovídáný, ovšem nemohu se zbavit dojmu, že kvantita místy převažuje nad kvalitou. Tato skutečnost je nicméně způsobena extenzivním uchopením tématu i snahou autorky o uvedení všech relevantních souvislostí.

V první kapitole se autorka na obecné bázi věnuje otázce migrace a migrantů, definovány jsou i některé základní pojmy (asimilace, adaptace, interkulturalismus, multikulturalismus). Jako velmi zajímavé hodnotím srovnání různých přístupů k migrační politice, podmíněných především rozdílnými kulturními a historickými souvislostmi. Základní téma je rozvíjeno i ve druhé kapitole, která je již zaměřena na situaci v ČR. Stručně jsou zmíněny možnosti pobytu cizinců na území ČR a poté se již výklad plně soustředí na problematiku azylantů a azylového řízení. Vedle přehledu základní legislativy a celého systému je majoritní pozornost věnována především samotnému průběhu azylového řízení, pobytu v azylových zařízeních apod. Tyto pasáže jsou skutečně velmi podrobné, ale bohužel také výrazně popisné. Autorka se zaměřuje spíše na vnější aspekty problému, zatímco záležitosti intrapersonálního charakteru (dimenze sociální, psychologická) zůstávají až na několik výjimek opomenuty.

Třetí kapitola svým pojetím bezprostředně navazuje na kapitolu předchozí a věnuje se některým dalším aspektům postavení azylantů v ČR, především jejich právům, obecným koncepcím a oficiálním programům integrace. Jak autorka konstatuje, azylanti mají v zásadě stejná práva jako občané ČR, ta jsou ovšem dotčena řadou dalších omezení, která jsou v některých situacích způsobena nedostatky české legislativy a jiná nemají žádné racionální oprávnění. Zdůrazněna je role nestátních neziskových organizací v procesu integrace azylantů, jakož i meze a překážky jejich činnosti. Ilustrativní charakter pak mají vybrané příklady některých relevantních institucí.

Teprve čtvrtá kapitola se již plně soustředí na hlavní téma práce, tj. na možnosti a podmínky vzdělávání azylantů. Autorka se systematicky zabývá všemi věkovými skupinami, přičemž hlavní pozornost samozřejmě věnuje dospělé populaci. Faktem je, že některé uváděné prvky systému jsou pojímány dosti obecně a problematika azylantů je na ně poněkud uměle naroubována (např. rekvalifikace). Naopak velmi přínosný je systematický přehled většiny zásadních problémů, které se v dané oblasti vyskytují. Poslední kapitola je pak věnována přehledu nabídky konkrétních vzdělávacích aktivit. Tento přehled je opět velmi selektivní, nicméně předcházející výklad ilustruje více než zdařile. Podnětné jsou především praktické postřehy autorky (jedno z mála míst textu, kde se k něčemu podobnému odvážila) a především závěrečné bilancující shrnutí.

Z celé práce je zřejmé, že autorka se v dané problematice velmi dobře orientuje, i když její vlastní zkušenosti nedostaly takový prostor, jaký by si určitě zasloužily. Celkové solidní vyznění práce bohužel hrubě narušují některé formální nedostatky. Autorce se bohužel nepodařilo plně synchronizovat použité prameny se Soupisem bibliografických citací a v textu se tak překvapivě často objevují odkazy na výchozí zdroje, které nejsou v Soupisu vůbec uvedeny (např. str. 9, 12, 18, 19, 20, 29, 41, 51 atd.) V dalších případech jsou tyto zdroje v textu a v Soupisu uvedeny rozdílným způsobem (např. str. 7, 13, 16), nebo není použitý zdroj vůbec uveden (str. 15). Výše uvedená opomenutí velmi výrazným způsobem negativizují jinak sympatickou snahu autorky textu. Přesto se domnívám, že by jí měla být dána šance svou práci obhájit.

V Praze dne 11. května 2008

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.